

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Quæstio Prima. Quanta debeat esse ista mutatio?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

ra pertraheret pellaꝝ puella vel ante, vel post contractum Matrimonium, cujus, lepore, & venustate jam niniũm irretitus, difficulter esset depositurus memoriam, & amo-

rem, nam, ut ait Seneca in Hipp. Qui blandiendo dulce nutrit malum, serò recusat ferre, quod subiit, jugum: meritò igitur ab initis prius Sponsalibus recessit.

CAUSA SEXTA DISSOLVENDI SPONSALIA.

Notabilis mutatio.

QUÆSTIO PRIMA.

Quanta debeat esse ista mutatio ?

C A S U S

Sponsa deformata.

Adilia Virgo à forma, & morum modestia commendata, præterito Lelio, qui eam adamabat, Sponsalia contraxit cum Ergasto. Huic Sponsam suam invidens Lelius, & impatiens repulsa,

pulsæ, quam passus est, dum pridie nuptiarum sub noctis initium à suo Sponso domum sola regreditur Adilia, eandem in via adortus, ductâ per totam faciem novaculâ, ingenti plagâ afficit, ut suo Sponso hac ratione invifam redderet, suamque, ut putabat, injuriam, in hoc, & illa ulcisceretur.

Q. Ob quam mutationem Sponsalia dissolvi possint, & an ob istam plagam Ergasto à data fide resilire licuerit?

SYNOPSIS.

1. Ob notabilem mutationem supervenientem dissolvi possunt Sponsalia.
2. In triplici bonorum genere mutatio hæc evenire potest, ac primò quidem ea accidit circa bona corporis.
3. Secundò circa bona animi.
4. Denique in bonis fortunæ.
5. Ob paupertatem Sponsæ supervenientem dissolvi possunt Sponsalia, etiamsi dos nulla promissa fuerit.
6. An idem liceat ob divitias inopinatò supervenientes Sponso, diversa est AA. opinio, & earum utraque probabilis.
7. Notabilis deformitas præbet causam sufficientem resiliendi, etiamsi eveniat sine amissione oculorum, nasi &c.
8. In viro non satis est ad dissolutionem Sponsalium ea deformitas, quæ sufficit, si superveniat Sponsæ.

I. Onveniunt in hoc communiter omnes tam Theologi, quàm Jurisperiti, quoties aliqua notabilis mutatio de novo supervenit Sponsalibus, sive

in alterutro è Sponsis, quæ eorum executionem, statumque Matrimonij notabiliter difficiliorem reddit, quæque, si ab initio adfuisset, hominem cordatum similis conditionis prudenter ab illis avertisset, toties cessare obligationem respectu illius,

illius, cui difficilius redditum est Matrimonium, proinde posse eum à Sponsalibus resilire, etiamsi juramento firmata sint. Ita Sanch. Co- ninck, Bonac. Perez, & commu- nis omnium Sententia. Ratio est, quia promissio, & juramentum non obligant ultra intentionem promit- tentis, & jurantis: at promittens, & jurans non censetur habuisse in- tentionem promittendi, & jurandi, superveniente notabili mutatione, qua prævisâ judicio prudentis non promississet, neque jurâisset: ergo superveniente notabili mutatione facta promissio, & juramentum eam confirmans ipsum non obligant, hæc enim censentur facta fuisse rebus sic stantibus, & in eodem statu perman- entibus, seque non extendisse ad talem casum valde difficilem, & non prævisum.

Dixi autem, si superveniat notabi- lis aliqua mutatio, quæ prævisâ homi- nem etiam cordatum, & prudentem ab- sterruisset à contractu Sponsalium, quia plurimi contrahunt Sponsalia, qui ob levissimas causas desissent ea contrahere, si eas prævidissent, ve- luti, si advertant, Sponsam esse minùs gratiosam, aut Parentes mi- nùs liberales, quàm esse eos priùs conceperant: hæc nullo modo sufficiunt ad dissolvenda Sponsalia, & à citatis AA. neququam admit- tuntur pro causa sufficiente.

2. Cæterùm mutatio ista evenire potest circa tria bonorum genera,

quæ singillatim percurreremus, vide- licet vel in bonis corporis, vel ani- mæ, vel fortunæ.

Quoad bona corporis potest acci- dere talis mutatio, quæ sufficiat ad dissolvenda Sponsalia, si è Sponsis alteruter incurrat in lepram, para- lysin, morbum Gallicum, aliùve contagiosum, aut incurabilem, qua- lis est epilepsia, seu morbus caducus; hæc enim reddunt Matrimonium notabiliter difficilius, cùm nimis grave sit, debere hæc pati perpetuò in socio suæ vitæ: imò sola morbi gallici vehemens suspicio, etsi non plene probetur, præstat sufficientem causam Sponsalia dissolvendi juxta Palao disp. 1. de Sponsal. pu. 27. n. 3, & Bagilium Pontium L. 12. c. 17. n. 4. Addit Tambur. tr. 3. de Matr. c. 5. §. 8. n. 4. idem esse de suspicione cujus- cunq; infirmitatis gravis incurabi- lis ob paritatem rationis, quia sola ista suspicio in principio absterret hominem prudentem à Matrimonio contrahendo. His morbis adnume- rant alij, & nominatim Sanch. Pa- lao, Perez, Tamburinus &c. oris graveolentiam, quæ arte medicinæ tolli nequeat, nam et hoc in mutua cohabitatione, & tam arcta conjun- ctione nimis est onerosum, ac vix sustineri potest, estque indicium cujusdam habitualis molestissimi mor- bi; si autem factor non sit valde no- tabilis, non censetur adesse magna mutatio, quæ ad dissolutionem suffi- ciat. Bonac. q. 1. de Sponsal. pu. 8. n. n. 10.

n. 10. Idem est, si alteruter è Sponsis incideret in gravissimam deformitatem, eò quòd vel oculos, vel aures, vel nares amiserit, aliamvé similem turpitudinem patiatur, ut exprimitur *c. Quemadmodum. De Iurejur.* in quo licèt exigi videatur amissio utriusque oculi, cùm textus utatur numero plurali, communis tamen AA. interpretatio est, sufficere amissionem unius oculi, cùm ista jam censetur gravis deformitas, & notabilis mutatio. An verò ad resiliendum sufficiat, si famina prius venusta ex alia causa deformetur, inferius in decisione ultimata præsentis casûs dicetur.

3. In bonis animi censetur facta notabilis mutatio, si quis è Sponsis gravi infamiâ maculetur, v. g. si Sponsus post celebrata Sponsalia de turpi crimine condemnetur, veluti de furto, quòd verum esse affirmat Dicastillo *disp. 1. de Matr. dub. 40. n. 517.* etiamsi infamia esset alicujus criminis falsò impositi, dummodo verè apud alios habeatur infamis; si Sponsus proscrubatur patriâ, seu banniat. Navarr. *de Sponsal. consil. 9.* si fiat hæreticus, vel Apostata; si fiat scortator, aleator, aut ebriosus, alijvé simili vitio deditus, quia probrosus est talem ducere; si asper moribus, admodum sævus, aut truculentus evadat, hæc enim causa sufficiens est ad divortium, *c. Literas. 13. De Restit. spoliat. in fine* ergo à fortiori sufficit ad Sponsalia dissolven-

da; si graves inimicitia ortæ fuerint inter Sponsorum Parentes, vel inter ipsos Sponfos, in quo tamen casu licèt uterque possit recedere, is, qui causa fuit inimicitia, obligatur prius omnia moralia, & ordinaria remedia adhibere ad pacem inducendam; si timeantur imposterum vel inter Sponfos, vel consanguineos magna discordia, diuturnæ offensiones, & malus exitus nuptiarum, quia v. g. contraxerant Parentibus ex utraque parte obstinatè contradicentibus, unde hæc, & similia mala meritò timeri possint, quo casu alter etiam invito altero licèt resiliet, seque ad aliud Matrimonium transferet. Tamb. Sporer: bene tamen uterque monet cum Sanch. *L. 1. disp. 14. n. 3.* cautè in hoc esse procedendum, nam sæpè jactantur minæ, opponuntur pericula, amplificantur discordiarum timores, quæ tamen experientia vidit, vana esse, & statim inito Matrimonio deseruisse.

4. Quoad bona fortunæ idem evenit, si Sponsa, vel ejus Parentes, aut quisquis demum promisit, vel non possint, vel nolint dare dotem promissam, quia sub illius conditione censentur Sponsalia contracta, nam grave onus subiret Sponsus, si deberet ducere indotatam, & solus onera Matrimonij ex proprijs bonis sustinere. Ita rursus communis. Item si vel unus, vel uterque gravem honorum jaçturam patiat, & in paupertatem incidat.

Primum

Primum à nemine negatur. Alterum probatur, quia tantò difficilius poterunt sustinere onera Matrimonij, atque ideo non datur hinc compensatio paupertatis unius cum paupertate alterius, ut rectè advertunt Pontius *L. 12. c. 17. n. 8.* Palao, Tamb. Sporer, Rebellus *L. 4. de oblig. iust. q. 8. n. 70.* licèt aliqui Rebellum, & Pontium citent pro parte adversa, quasi docerent, neutri tunc licitum esse recedere à Sponsalibus; sed malè ab istis citantur, cùm apertè uterque teneat nostram Sententiam. Ex eadem causa juxta Tambur. & Pontium alter è Sponsis licitè resiliet, si timeatur rationabiliter, alterum fore exhæredandum, quia aliàs is se immitteret in periculum sustinendæ paupertatis; atque hæc iterum satis certa sunt.

5. Dubium nunc est, quid si dos nulla promissa fuit à Sponsa divite, hæcque postea incidat in notabilem paupertatem, poteritne etiam in hoc casu à Sponsalibus recedere Sponsus?

Resp. Negant Covarr. *p. 1. de Sponsal. c. 5. n. 4.* & Rodriq. *p. 1. Summæ c. 97. n. 8.* quia sibi debet imputare Sponsus, quòd de dote non pactus sit. Verùm tenenda est Sententia opposita, quam docent Sanch. *L. 1. disp. 59. n. 4.* Bonac. *q. 1. de Sponsal. pu. 8. n. 11.* Tamb. *l. c. n. 9.* Diana *p. 3. tr. 4. resolut. 286.* Filliuc. *tr. 10. n. 292.* Palao &c poterit adeoque licitè Sponsus etiam in hoc casu

resilire. Ratio est, quia etsi non fuerit explicitè promissa dos, fuit tamen promissa implicitè, omnes enim supponunt, fœminam transire in domum viri cum omnibus suis bonis, neque censetur Sponsus judicio prudentum, habuisse intentionem se obligandi ad contrahendum Matrimonium in eo eventu, quia mutatio hæc admodum notabilis est, quæ quemcunque vel cordatissimum hominem à contrahendis Sponsalibus, & Matrimonio prudenter averteret.

6. Alterum dubium est; si post contracta Sponsalia Sponsus accedat subito nova hæreditas, aliove modo ipsius status plurimum divitiarum copiâ melioretur, ita ut Sponsa tunc ipsi sit prorsus inæqualis, possitne ea propter Sponsalibus renunciare Sponsus?

Resp. Negant hoc Palao *pu. 28. n. 5.* Coninck *disp. 23. dub. 8. n. 69.* Sanch. *disp. 59. n. 7.* Bonac. &c. quia Sponsa non est facta deterior, nec est deceptus Sponsus, aut erravit circa conditionem Sponsæ: ergo nullum habet fundamentum resiliendi, habetque res se prorsus eodem modo, sicut si ego promississem vendere equum pretio, quod tunc justum erat, ac postmodum traditionis tempore plurimum augetur, non possem ea propter à meo promisso tunc resilire. Econtra Hurtadus *disp. 2. de Matr. difficult. 14. n. 52.* & Perez *disp. 9. de Matr. Sect. 11. n. 11.* docent, talem Sponsum

Sponsum à Sponsalibus posse resilire, quia per hanc mutationem Matrimonium fit Sponso notabiliter gravius, ita ut, si ab eo prævisa fuisset hæc mutatio tempore Sponsalium, nunquam cum ista Sponsa contraxisset, quæ est præcipua ratio, ob quam etiam in præcedentibus casibus Sponsalia dissolvi queant. Adhæc licet simpliciter, & absolute Sponsa non facta sit deterioris conditionis, facta est tamen deterioris conditionis ut relata ad statum præsentem sui Sponsi, sicuti si is ad altioris dignitatis gradum Comitum, vel Marchionum ascendisset, nisi tamen, ut limitat Perez, cum ea Sponsalia contraxerit ob solam pulchritudinem, vel nobilitatem, tunc enim ad novam hanc accessionem pecuniæ non attenditur.

Ex his duabus sententijs utraque probabilis est, unde nec Tamb. c. 5. de Matrim. §. 8. n. 15. circa alterutram quidquam decernere voluit, sed solum ita concludit: *circa has duas Sententias interponat iudicium me sapientior; quod si Leandrum sequi te iurat, invenies apud ipsum, utramq; Sententiam esse probabilem.*

7. Nunc ut accedamus ad ultimam decisionem præsentis casus, quæstio in eo versatur, an ob formositatem Sponsæ notabiliter immutata, etiam si hoc non evenerit ob nares, v. g. vel unum, aut utrumque oculum amissum, aliamve supervenientem turpitudinem in c. *quemadmodum* supra cit. expressam,

possit Sponsus recedere à Sponsalibus?

Pro parte negativa citantur Covarr. Tiraquell. Lud. Lopez, & alij, eò quòd citatum capitulum solum permittat dissolutionem Sponsalium ob oculorum, vel nasi amissionem, aliùmve defectum, qui possit horrorem incutere, non verò ob deformitatem, quæ solum adversatur præcedenti vultus pulchritudini, hanc enim inferioris generis deformitatem viros non admodum curare, inde patet, quòd etiam cum non pulchris frequenter fornicentur.

Nihilominus standum est pro sententia affirmativa opposita, atque dicendum cum Palao pu. 27. n. 5. Sanch. Basilio Pontio, Hurtado, Tambur. Diana ll. cc. etiam si deformitas non fuerit inducta per aliquem istorum defectuum modò enumeratorum excitato textu Juris, ac consequenter etiam si minor sit, dummodo tamen sit verè notabilis deformitas, Sponsum habere legitimam causam resiliendi. Ratio est, quia etiam talis inducit notabilem mutationem, & talem, quæ si à principio extitisset, Sponsalia impedivisset. Esto autem, lascivos quospiam non habitâ ratione venustatis etiam ad deformes accedere, relicta conjuge pulchriore, hoc certè per accidens est, namque per se amorem mariti conciliat mulier pulchra, deformis autem avertit, unde in materia Matrimonij plurimum ab hominibus aestimatur pulchritu-

chritudo: inquam rem notanda sunt verba Innocentij in dict. c. Quemadmodum. n. 3. *Dissolvuntur, inquit, sponsalia, quando notabilis deformitas supervenit, quia non manet res in eodem statu, cum non sit semina apta facere id, propter quod ducitur, scilicet tollere viro fornicanandi occasionem, quia ad eam tam deformem accedere non valet.*

Idcirco in casu præsentis si plaga inflata Adiliam venustam antè, & amabilem notabiliter deformiorem reddidit, à contractis Sponsalibus meritò resilire potuit Ergastus, qui tamen, cum casus iste non multis ab hinc annis contigerit, laudem & commendationem apud omnes consecutus est, quòd à vulnere restitutam, non obstante deformi cicatrice, non minùs, quàm antehac in amore habuerit, contentus uxorem ducere si minùs jam formosam, æquè tamen modestam, & virtuti deditam, & sic constante, non solùm fragili, fluxa què pulchritudine ornatam.

8. Quæ dicta sunt de deformitate Sponsæ, non sunt eodem modo intelligenda de Sponsi deformitate, si

fortè in eam ipse incidat, quia, licèt ista etiam notabiliter magna sit, non eo ipso à Sponsalibus resilire licitum est Sponsæ, nisi deformitas sit prorsus excessiva, ac tanta, quæ spectantibus possit horrorem incutere, quod evenit, si fortè totum omnino nasum perdat; tota facies scòdè exuratur, aut si unà cum deformitate accedat insuper aliud malum, veluti si amittat unum oculum, sit què periculum, ne perdat etiam secundum, aut ne ineptus reddatur ad suum opificium exercendum, vel acquirendum officium ad sustentationem familiæ necessarium: in his, & similibus circumstantijs quælibet prudens fœmina cum sic affecto meritò horreret contrahere; alia autem Sponsi deformitas non ita magna, & excessiva non dat Sponsæ justam causam resiliendi; ut docent Coninck *disp. 23. dub. 8. n. 66* Hurtad. Perez, Bonac. Diana, quia in viris non requiritur tanta pulchritudo, quanta exigitur in fœminis, nam ut Ovidius canit, *forma viros neglecta decet.*

Quæstio